

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 88/2009
20.11.2009

Asia: Virkamiehen irtisanominen ja virantoimituksesta pidättäminen

Oikaisuvaatimuksen tekijä:

A, vartija

Virasto: Vankila

Päätös, johon haetaan oikaisua

Vankilan johtajan päätös 11.12.2008, jolla A on irtisanottu vankilan vartijan virasta kahden kuukauden irtisanomisajan kuluttua ja pidätetty virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen irtisanomisajan päättymiseen saakka.

Perustelut:

Käräjäoikeus on 10.11.2008 tuominnut A:n 7.9.2008 tapahtuneesta törkeästä rattijuopumuksesta 40 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen. A on pidätetty virantoimituksesta 26.9.2008 lukien. A on syyllistynyt törkeään rattijuopumukseen aikaisemminkin 9.5.2006, mistä syystä hän on saanut varoituksen 15.5.2006 ja hänet on määrätty hakeutumaan hoitoon alkoholin väärinkäytön johdosta. Lisäksi A on syyllistynyt 29.9.1990 rattijuopumukseen ja liikenteen vaarantamiseen ja 1.1.1999 törkeään rattijuopumukseen ja liikenteen vaarantamiseen.

Syyllystyminen edellä mainittuihin rikkomuksiin on selkeästi vartijan aseman vastaista hänen toimiessaan vankien valvonta- ja ohjaustehtävissä sekä risti-riidassa vartijan virkavelvollisuuksien kanssa. A on käyttäytymisellään vaarantanut sen erityisen luottamuksen, jota hänen asemansa vankien ohjaustehtävissä toimivana virkamiehenä edellyttää. Asiaa harkittaessa on raskauttavana pidettävä myös A:lle aiemmin annettua varoitusta ja hoitoon ohjaamista tuolloin.

Oikaisuvaatimus:

Vankilan johtajan päätös on kumottava.

A on saanut ehdollisen vankeusrangaistuksen rattijuopumuksesta ja on valmis suorittamaan sen olemalla palkattomalla virkavapaalla virastaan.

A vetoaa hyväkseen kyseessä olleen tapahtumapäivän tapahtumiin, vankilan johdon halventavaan käytökseen, terveystoimien lausuntoihin ja päätöksessä esille otettuihin vanhoihin rikkomuksiin. A on sovittanut vanhat rikokset, eikä hänen viranhoidossaan ole ollut mitään huomautettavaa. Rattijuopumus on tapahtunut vapaa-ajalla.

A toimi tapahtumapäivänä atk- ja virikekurssin vartijana. Työ oli erittäin stressaavaa. A:n vastuulla oli kaksi hajallaan eri paikoissa olevaa ryhmää. Vangit eivät osallistuneet kurssin toimintaan, eikä opettaja uskaltanut puuttua tähän. A vaatii vankeja osallistumaan ohjelmaan ja yhden vangin osalta syntyi tässä yhteydessä erimielisyyksiä. Opettajat moittivat A:ta ja sanoivat, ettei vangeilta saa vaatia liikaa. A ilmoitti asiasta päivystävälle vankeinhoitoesimiehelle, joka järjesti iltapäiväksi toisen vartijan paikalle. Tapahtumien johdosta A:lle kehittyi kuitenkin stressireaktio. Hän ei osannut kotiin päästyään hakea oikeanlaista apua ja turvautui alkoholiin. A oli käynyt joka päivä katsomassa sairasta isäänsä terveyskeskuksessa, eikä kyennyt tuolloin tekemään poikkeusta ja lähti siten autolla liikenteeseen. Tulomatalla hän joutui puhallusratsiaan.

A meni tapahtuman jälkeen normaalisti työvuoroon ja kertoi ruokatunnilla omatoimisesti vankilan johtaja B:lle asiasta. Johtaja pyysi paikalle myös apulaisjohtaja C:n. C vaati A:ta eroamaan omatoimisesti virastaan ja käski toimitamaan eroamisilmoituksen vankilalle 11.10.2008 mennessä. A totesi tuolloin, että hänen on tehtävä kuten johtajat määräävät. C:n käskystä A teki kuluvan päivän loppuun ja virasta pidättäminen alkoi tämän jälkeen. A kertoi asiasta vankilavirkailijaliiton osaston puheenjohtaja D:lle. D:ltä saamiensa ohjeiden mukaan A ei toimittanut oma-aloitteisesti irtisanomisilmoitusta, vaan jäi odottamaan vankilan johdon ratkaisua asiaan.

A ei mennyt 11.12.2008 pidettyyn kuulemistilaisuuteen, koska katsoi vankilan johdon menettäneen luottamuksensa ensimmäisen kuulemistilaisuuden yhteydessä. Vankilan johdon olisi tullut tarjota A:lle ensin mahdollisuutta päihdekuntoutukseen ja johto menetteli väärin vaatiessaan A:ta eroamaan oma-aloitteisesti virastaan. Tuolloin A olisi muun muassa menettänyt irtisanomisajan palkkansa. Näistä syistä vankilan johtaja B ja apulaisjohtaja C ovat esteellisiä toimimaan asiassa kuulijoina, esittelijöinä tai päättäjinä. Heidän puolueettomuutensa on vaarantunut. Heidän toimintansa A:ta kohtaan on ollut

alentavaa, loukkaavaa ja halventavaa. Johdon olisi tullut ensimmäisen kuulemisen yhteydessä pyytää paikalle puolueeton todistaja kuten luottamusmies.

A on käynyt työterveyshuollon lääkärin ohjaamana päihdekeskusteluissa päihdetyöntekijän luona. Lisäksi häneltä on otettu säännöllisesti verikokeet. A:n on saanut lisää sosiaalisia kontakteja tapahtuneen jälkeen ja on varma siitä, että jatkossa pystyisi hoitamaan vastaavat tilanteet eri tavalla, eikä stressireaktiota pääsisi syntymään.

A:n saama rikosoikeudellinen rangaistus on maksimirangaistus, koska hänellä ei ollut voimia tuoda oikeudessa esille muun muassa nyt oikaisuvaatimuksen yhteydessä selvittämiään seikkoja. Tämän vuoksi A suostui kirjalliseen menettelyyn käräjäoikeudessa.

Vastine:

Apulaisjohtaja C oli saanut 8.9.2008 aamulla tiedon A:n rattijuopumusepäilystä ja C kertoi asiasta heti samana päivänä vankilan johtajalle. Johtaja keskusteli asiasta myös aluevankilan johtajan kanssa. Tuolloin päätyttiin siihen tulokseen, että mikäli epäily rattijuopumuksesta pitää paikkansa, A:ta ei voida pitää enää sopivana työskentelemään vankien ohjaus- ja valvontatehtävissä. Vankilan johdon koulutuksen vuoksi A:ta päätettiin puhutella 10.9.2008. A saapui tuolloin itse kertomaan tilanteestaan. Apulaisjohtaja toi keskustelussa esille A:n edellisen törkeän rattijuopumuksen vuodelta 2006 sekä sen, että A:lle oli tuolloin tehty selväksi, että mikäli vastaava toistuu, tullaan hänet irtisanoutua. Tämän jälkeen A:lle kerrottiin, että hänellä on mahdollisuus itse irtisanoutua, jolloin nimikirjaan ei tule merkintää irtisanomisesta. Muussa tapauksessa kerrottiin, että hänet tuldtisiin pidättämään virasta asian tutkinnan ja tuomioistuinkäsittelyn ajaksi ja mikäli hänet tuomittaisiin, myös irtisanomaan virastaan. A ilmoitti käyttävänsä hyväksi mahdollisuutta irtisanoutua itse virastaan, jolloin sovittiin, että hän pitää ensin kertyneet lomapäivänsä ja toimittaa kirjallisen irtisanoutumisilmoituksen apulaisjohtajalle ennen lomapäivien päättymistä. A ei kuitenkaan toimittanut ilmoitusta sovituksi, vaan toimitti 17.9.2008 päivätyn kirjallisen ilmoituksen, jossa pyysin, että hänet pidätetään virantoimituksesta rattijuopumussyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi. Ilmoituksen johdosta vankilan johto alkoi valmistella A:n virasta pidättämistä. A:lle toimitettiin kirjallinen kutsu saapua kuultavaksi virasta pidättämisestä koskevassa asiassa sekä ilmoitettiin samalla mahdollisuudesta pyytää luottamusmiehen kuulemistasi asiassa. A:lle lähetettiin käräjäoikeuden antaman tuomion jälkeen kutsu saapua kuultavaksi irtisanomisesta koskevassa asiassa ja myös tuossa kutsussa ilmoitettiin mahdollisuudesta pyytää luottamusmiehen kuulemistasi asiassa.

Keskustelussa kävi myös ilmi, että edellisellä viikolla atk-kurssin vangit olivat valittaneet A:n epäasiallisesta käytöksestä. Myös henkilökunta oli tuolloin ilmoittanut A:n hermostuneesta käytöksestä vankilan apulaisjohtajalle. Näitä asioita ei käsitelty kuitenkaan tarkemmin, koska vankilan johtaja katsoi, että yksinomaan rattijuopumukset osoittivat A:n sopimattomaksi vartijan virkaan.

Vastaselitys:

A on antanut vankilan johtajan vastineen johdosta vastaselityksen.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Valtion virkamieslain 25 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Saman pykälän 3 momentin mukaan irtisanominen on tehtävä tässä pykälässä tarkoitetulla perusteella kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut viranomaisen tietoon.

Valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkuminen irtisanomisajan voi vaarantaa kansalaisten turvallisuuden.

Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan virkamies on esteellinen jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Esitetty selvitys

Käräjäoikeus on 10.11.2008 tuominnut A:n 7.9.2008 tapahtuneesta törkeästä rattijuopumuksesta 40 päivän ehdolliseen vankeusrangaistukseen, 20 päiväsakon sakkorangaistukseen ja ajokieltoon 7.11.2009 saakka. Syyttäjän rangaistusvaatimuksen mukaan A on kuljettanut yleisellä tiellä henkilöautoa nautittuaan ennen ajoa alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus on ajon jälkeen ollut 1,65 promillea olosuhteiden ollessa sellaiset, että rikos on ollut omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle. Ajo on tapahtunut myöhään sunnuntai-iltana. A on tunnustanut menettelleensä syytteessä kuvulla tavalla ja hän on ilmoittanut luopuvansa oikeudestaan suulliseen käsittelyyn ja suostunut asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä. Ajokiellon kestoa määrättäessä käräjäoikeus on ottanut huomioon, että A on viimeisten viiden vuoden aikana tätä ennen syyllistynyt kerran törkeään rattijuopumukseen 9.5.2006.

Terveyskeskuksen osastonhoitaja E:n 29.12.2008 päiväämän lausunnon mukaan E on hoitanut A:ta ajalla 29.5. - 17.11.2008 päihderiippuvuuden seu-

raamiseksi rattijuopumuksen vuoksi. Tapaamisia on ollut yhteensä kolme ja A on saapunut niihin sovitusti ja suhtautunut hoitoon vakavasti. A on kertomansa mukaan pidättäytynyt alkoholin käytöstä, mikä näkyy laboratorionkokeissa maksa-arvojen korjaantumisenä. Henkisesti asiakas on ollut stressaantunut elämäntilanteestaan johtuen, mutta on hoitanut tilannetta kuntoilemalla ja hankkimalla itselleen mielekäästä tekemistä remontin ja sosiaalisten kontaktien kautta. A:n hoitoon sitoutuminen on ollut tähän asti hyvä ja jatkossa seuranta jatkuu lääkärin tapaamisella ja laboratorionkokeiden uusimisella.

Vankilan johtaja on 15.5.2006 antanut vanhempi vartija A:lle valtion virkamieslain 24 §:n nojalla kirjallisen varoituksen 9.5.2006 tapahtuneen rattijuopumuksen vuoksi. Samalla A on määrätty hakeutumaan välittömästi hoitoon alkoholin väärinkäytön johdosta. Päätöksessä on todettu A:n syyllistyneen aikaisemminkin 29.9.1990 rattijuopumukseen ja liikenteen vaarantamiseen ja 1.1.1999 törkeään rattijuopumukseen ja liikenteen vaarantamiseen.

A on A-klinikan sosiaalityöntekijä H:n 30.11.2006 päiväämään lausunnon mukaan käynyt sovituilla käynneillä A-klinikalla toukokuusta 2006 lähtien ja tullut sovituille käynneille aina hyväkuntoisena. A on käytyjen hoitokeskustelujen perusteella ollut raittiina toukokuusta 2006 marraskuuhun 2006 saakka.

Johtopäätökset

Luottamusmiehen kuulemista ja esteellisyyttä koskevat väitteet

Sekä A:n että vankilan johtajan esittämän selvityksen mukaan A on 10.9.2008 mennyt kertomaan rattijuopumuksestaan vankilan johtaja B:lle, joka on pyytänyt paikalle myös apulaisjohtaja C:n. C on tuolloin tuonut esille A:n aiemman törkeän rattijuopumuksen ja kertonut A:lle mahdollisuudesta irtisanoutua itse virastaan, jolloin nimikirjaan ei tulisi merkintää erottamisesta. A on valituksensa perusteella kokenut tilanteen siten, että häntä vaadittiin irtisanoutumaan ja luvannut tästä syystä irtisanoutua itse virastaan. A on kuitenkin vankilavirkailijaliiton osaston puheenjohtajan kanssa keskusteltuaan päättänyt, ettei hän toimita irtisanoutumisilmoitusta ja on toimittanut vankilan johdolle 17.9.2008 päivätyyn kirjelmään, jolla hän on pyytänyt, että hänet pidätetään virantoimituksesta rattijuopumussyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi. Vankilan johtaja on tämän jälkeen toimittanut A:lle 18.9.2008 päivätyyn kuulemiskirjelmään.

A:n valituskirjelmässään tarkoittama 10.9.2008 käyty keskustelu on edellä esitetyn selvityksen perusteella tapahtunut ennen A:n irtisanomista ja virasta pidättämistä koskevan asian vireilletuloa, eikä se ole ollut valtion virkamieslain 66 §:n 2 momentissa tarkoitettu kuulemistilaisuus. Virkamieslain 66 §:n 4 momentti ja virkamiesasetuksen 43 § joissa säädetään asianomaisen pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen kuulemisesta virkamiehen sitä pyytäessä, eivät koske tällaista epäviralliseksi keskustelutilaisuudeksi arvioitavaa tilaisuutta.

A on katsonut, että vankilan johtaja B ja apulaisjohtaja C ovat olleet edellä todetun keskustelun ja siinä yhteydessä esitetyn irtisanoutumispyynnön perusteella olleet esteellisiä osallistumaan hänen irtisanomistaan ja virantoimituksesta pidättämistään koskevan asian käsittelyyn. Virkamiehen esteellisyysspe-

rusteista säädetään hallintolain 28 §:ssä ja A:n esittämä esteellisyysperuste on tukittava hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaiseksi yleislausekkeeseen perustuvaa esteellisyyttä koskevaksi väitteeksi.

Yleislausekkeeseen perustuvan esteellisyyden tulee olla sellainen, että henkilön puolueettomuutta vaarantava vaikutus on lähes samanasteinen kuin muiden 28 §:n 1 momentissa mainittujen erityisten esteellisyysperusteiden. Yleislausekkeen tarkoittama esteellisyys perustuu kiinteään sidonnaisuuteen käsiteltävänä olevaan asiaan. Esteellisyyden ei myöskään katsota syntyvän ilman erityistä perustetta.

Se seikka, että vankilan johtaja B ja apulaisjohtaja C ovat ennen A:n virkasuhteen irtisanomista ja virantoimituksesta pidättämistä koskevan asian vireilletuloa esittäneet A:lle pyynnön irtisanoutua itse virastaan, ei ole sellainen erityinen peruste, jonka johdosta heidän objektiivisen puolueettomuutensa olisi katsottava vaarantuneen hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan tarkoittamalla tavalla. He eivät siten ole olleet esteellisiä osallistumaan A:n irtisanomista ja virantoimituksesta pidättämistä koskeva asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen.

Irtisanominen ja virantoimituksesta pidättäminen

Käräjäoikeus on kiistatta tuominnut A:n törkeästä rattijuopumuksesta 10.11.2008 ja A on tunnustanut tekonsa. Edelleen on kiistatonta, että A on aiemmin 15.5.2006 syyllistynyt vastaavaan tekoon, jonka johdosta hänelle on annettu virkamieslain 24 §:n mukainen kirjallinen varoitus ja lisäksi hänet on tuolloin ohjattu hoitoon päihderiippuvuuden vuoksi. A on lisäksi syyllistynyt vastaaviin tekoihin myös vuosina 1990 ja 1999.

A:n tehtävänä on vanginvartijana ollut vankien ohjaus ja valvonta. Näissä tehtävissä toimivalta voidaan perustellusti vaatia, etteivät he vapaa-aikanaan syyllisty edellä kerrottuihin tekoihin. A:n on tekojensa vuoksi katsottava menettäneen myös esimiestensä ja työtovereidensa luottamuksen toimia tehtävissään. A:n pitkällä ja moitteettomalla virkauralla ei ole asiassa merkitystä, kun otetaan huomioon nyt kysymyksessä olevan teon luonne ja vakavuus sekä A:n aiempi hoitoonohjaus sekä annettu varoitus. Vankilalla ollut sillä perusteella, että A on syyllistynyt törkeään rattijuopumukseen 10.11.2008, ollut erityisen painava syy irtisanoa A:n virkasuhde. A:n teko osoittaa hänet siinä määrin soveltumattomaksi vanginvartijan tehtävään, että hänet on voitu pidättää virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen.

Päätös

Virkamieslautakunta hylkää oikaisuvaatimuksen.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut.

Muutoksenhaku

Valitusoikeus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Elina Ranz

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja, Äijälä, Isomäki, Komulainen, M. Nieminen ja Sipiläinen sekä varajäsen Kerkelä.